

Identiteit en wereldburgerschap

⌚ Duur 60 minuten

© **Lesdoel** De leerlingen reflecteren op hun eigen identiteit en overtuiging en onderzoeken hoe geloof en levensbeschouwing bijdragen aan verbinding en rechtvaardigheid in de wereld. Ze ervaren dat verschillen in rituelen, overtuigingen en waarden kunnen leiden tot nieuwe inzichten en dat respect en nieuwsgierigheid belangrijke bouwstenen zijn voor een inclusieve wereld.

Verbindende leergebieden

- Filosofie en levensbeschouwing
- Burgerschap (diversiteit, democratische waarden, mensenrechten)
- Oriëntatie op de wereld (religies, erfgoed, geschiedenis)
- Taalvaardigheid (argumenteren, reflecteren, presenteren)
- Kunstzinnige oriëntatie (symboliek, verbeelden, creatieve expressie)

Kerdoelen

Burgerschap

- 2 Diversiteit – Leerlingen leren omgaan met verschil in geloof, taal en cultuur.
- 4 Maatschappelijke betrokkenheid – Leerlingen onderzoeken hoe ze kunnen bijdragen aan verbondenheid en solidariteit.
- 6 Maatschappelijke vraagstukken – Leerlingen leren over discriminatie, vooroordelen en inclusie.

Nederlands

- 2A Luisteren en lezen met begrip – Leerlingen luisteren naar persoonlijke verhalen en overtuigingen.
- 3A Doelgericht spreken en schrijven – Leerlingen presenteren hun inzichten over identiteit en respect.
- 4A Doelgericht gesprekken voeren – Leerlingen oefenen in dialoog, actief luisteren en open vragen stellen.

Kunst en cultuur

- 1 Creatieve maak- en denkstrategieën – Leerlingen vertalen hun waarden en overtuigingen naar kunst.
- 4 Verbeelden en creëren – Leerlingen maken expressieve uitingen van hun overtuiging of religieuze waarde.
- 7 Kunst en cultuur in context – Leerlingen leren hoe kunst en ritueel verbonden zijn aan cultuur en geloof.

Mens en maatschappij

- 5 Historische ontwikkelingen – Leerlingen zien hoe religie vormgaf aan de wereld.
- 10 Diversiteit – Leerlingen reflecteren op hun rol in een diverse samenleving.
- 12 Sociale omgeving – Leerlingen krijgen inzichten over wat belangrijke bouwstenen zijn voor een inclusieve wereld.

Benodigdheden

- Citatenkaarten (religieuze en filosofische uitspraken)
- Tijdschriften, scharen, lijm, verf, papier voor kunstposter
- Kaartenset met universele rechten / religieuze waarden

Introductie voor de leerkracht

Leerlingen in groep 8 zijn bezig met hun plek in de wereld: wie ben ik, waar geloof ik in, hoe kijk ik naar de ander? Deze les verbindt persoonlijke reflectie met maatschappelijke vragen over inclusie, rechtvaardigheid en wereldburgerschap. Geloof en levensbeschouwing worden benaderd als bronnen van betekenis, inspiratie én verbinding.

Als leerkracht stimuleer je een open gesprekscultuur. Het gaat niet om het aanleren van 'kennis over religies', maar om het samen ontdekken van waarden, rituelen en overtuigingen die voor mensen betekenisvol zijn. Laat leerlingen vrij in wat zij willen delen. Bied herkenning, erkenning en uitdaging.

Omschrijving van de opdracht

De leerlingen onderzoeken de invloed van geloof en levensvisie op hun eigen identiteit en op de wereld om hen heen. Via creatieve en filosofische werkvormen leren ze hoe zij kunnen bijdragen aan een inclusieve samenleving. Ze reflecteren op universele waarden als gelijkheid, solidariteit, vrijheid en respect.

Begeleiding

- Gebruik open vragen zoals: 'Wat betekent geloven voor jou?' Of: 'Heb je weleens iets bijzonders meegemaakt in een religieuze viering?'
- Zorg voor veiligheid in het gesprek. Geen mening is fout. Modelleer hoe je met respect doorvraagt.
- Ondersteun leerlingen die religie als gevoelig ervaren door hen zelf hun inbreng te laten bepalen.

Kennisoverdracht

- Leg uit wat wereldburgerschap inhoudt: meedoen, respect hebben voor anderen, actief bijdragen aan een betere wereld.
- Laat voorbeelden zien van religieuze waarden die wereldwijd gedeeld worden (zoals compassie, vergeving en eerlijkheid).
- Gebruik de kaarten met citaten en laat zien hoe verschillende religies universele waarden delen.

Differentiatie

- Laat leerlingen kiezen: schrijven, tekenen, presenteren.
- Bied visuele of talige ondersteuning waar nodig.
- Daag snelle denkers uit om verbanden te leggen tussen religie en mondiale thema's (zoals klimaat, armoede, vrede).
- Stimuleer persoonlijke verhalen en geef ruimte voor stilte, twijfel of symbolisch werk.

De vijf fasen van de leercirkel

Verwonderen

Doel: leerlingen staan stil bij de vraag hoe geloof en levensbeschouwing bijdragen aan wie ze zijn en wat ze belangrijk vinden.

Activiteit: start met de vraag: 'Welke waarde is voor jou het belangrijkste in het leven?' Gebruik uitspraken op kaarten, bijvoorbeeld 'Wees goed voor elkaar' (Jezus) en 'Iedereen verdient mededogen' (Boeddha). Laat leerlingen kiezen en verwoorden waarom een uitspraak bij hen past.

Oriënteren

Doel: leerlingen verkennen overeenkomsten en verschillen in hoe mensen over de hele wereld hun geloof uiten en beleven.

Activiteit: leerlingen maken een 'kaart van de wereld' waarop ze religies, vieringen of gebouwen plaatsen. Bespreek:

- Wat zie je terug in meerdere religies?
- Wat valt je op aan hoe mensen hun geloof beleven?

Laat leerlingen in tweetallen werken: de een vertelt over een waarde uit een religie, de ander stelt vragen.

Onderzoeken

Doel: leerlingen onderzoeken hoe geloof invloed heeft op kunst, gedrag en maatschappij.

Activiteit: verdeel de leerlingen in groepjes. Elk groepje krijgt kaarten met mensenrechten én religieuze waarden (bijvoorbeeld gerechtigheid, vrede en vrijheid). De groepjes zoeken bij elke kaart een passende religieuze uitspraak, handeling of kunstvorm en leggen de verbinding uit. Vragen:

- Waar komt dit in de samenleving terug?
- Hoe sluit dit aan bij jouw leven?

Uitvoeren

Doel: leerlingen geven uitdrukking aan hun waarden en visie op inclusie.

Activiteit: leerlingen maken individueel een kunstposter met als thema 'Wat geloof of overtuiging voor mij betekent in de wereld'. Ze mogen een collage maken, werken met symbolen, woorden of beeld. Verwerking van een religieuze waarde in hun kunstwerk is een plus. Eindpresentatie in groepjes: 'Mijn poster laat zien dat ik ...'

Reflecteren

Doel: leerlingen reflecteren op hun houding en rol als wereldburger.

Activiteit: laat leerlingen reflecteren aan de hand van de volgende zinnen:

- Vandaag ontdekte ik dat ...
- Ik voelde me verbonden toen ...
- Ik wil me inzetten voor ...
- Mijn stem is belangrijk omdat ...

Laat hen hun gedachten hierover verwoorden op een kaart en op de klasmuur plakken of meenemen als symbool van hun rol in de wereld.

Evaluatie en reflectie voor de leerkracht

Observeer:

- Wie durft zich kwetsbaar op te stellen?
- Wie maakt verbinding tussen geloof en waarden?
- Welke leerlingen hebben behoefte aan meer verdieping of ondersteuning?

Reflecteer:

- Hoe ervaren leerlingen het gesprek over religie?
- Welke verhalen en inzichten kwamen naar voren?
- Hoe verbind ik deze les aan vervolgprojecten over wereldburgerschap of erfgoed?

Mogelijke vervolglessen

- Wat kan jouw geloof of levensvisie bijdragen aan de wereld?
- Wat betekent gerechtigheid in verschillende religies?
- Hoe kunnen we op school bouwen aan verbondenheid?
- Welke rol speelt geloof in vredeswerk of mensenrechtenorganisaties?

Deze lesbrief hoort bij de uitgave 'EigenlijkWijs'.
www.eigenlijkwijs.nl